

Den framtida begravningsplatsen

En materialisering av kulturella,
sociala och individuella
förändringsprocesser

Eva Reimers, Institutionen för
samhälls- och välfärdsstudier,
Linköpings universitet

Anna Petersson, Institutionen för
arkitektur och byggd miljö,
Lunds universitet

Begravningsplatsen och staden

Anna Petersson

Begravningsplatsen – en plats på liv och död

Eva Reimers

Exempel från Östra kyrkogården, Malmö

CAMINE

Cemetery Architecture, Meaning-
Making Intentions and Experiences

Carola Wingren & Gunnar Cerwén (SLU),
Eva Reimers (LiU), Maria Liljas (UU),
Anna Petersson (LU)

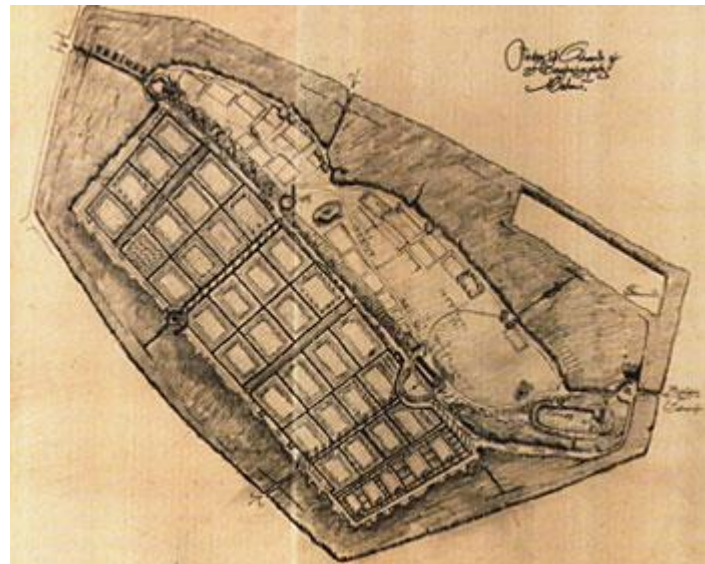

Bakgrund

Östra Kyrkogården Malmö
Sigurd Lewerentz, 1917-69

“Förslag till ordnande av
begravningsplats”
Sigurd Lewerentz, 1916

Hohögsåsen

En stildelare

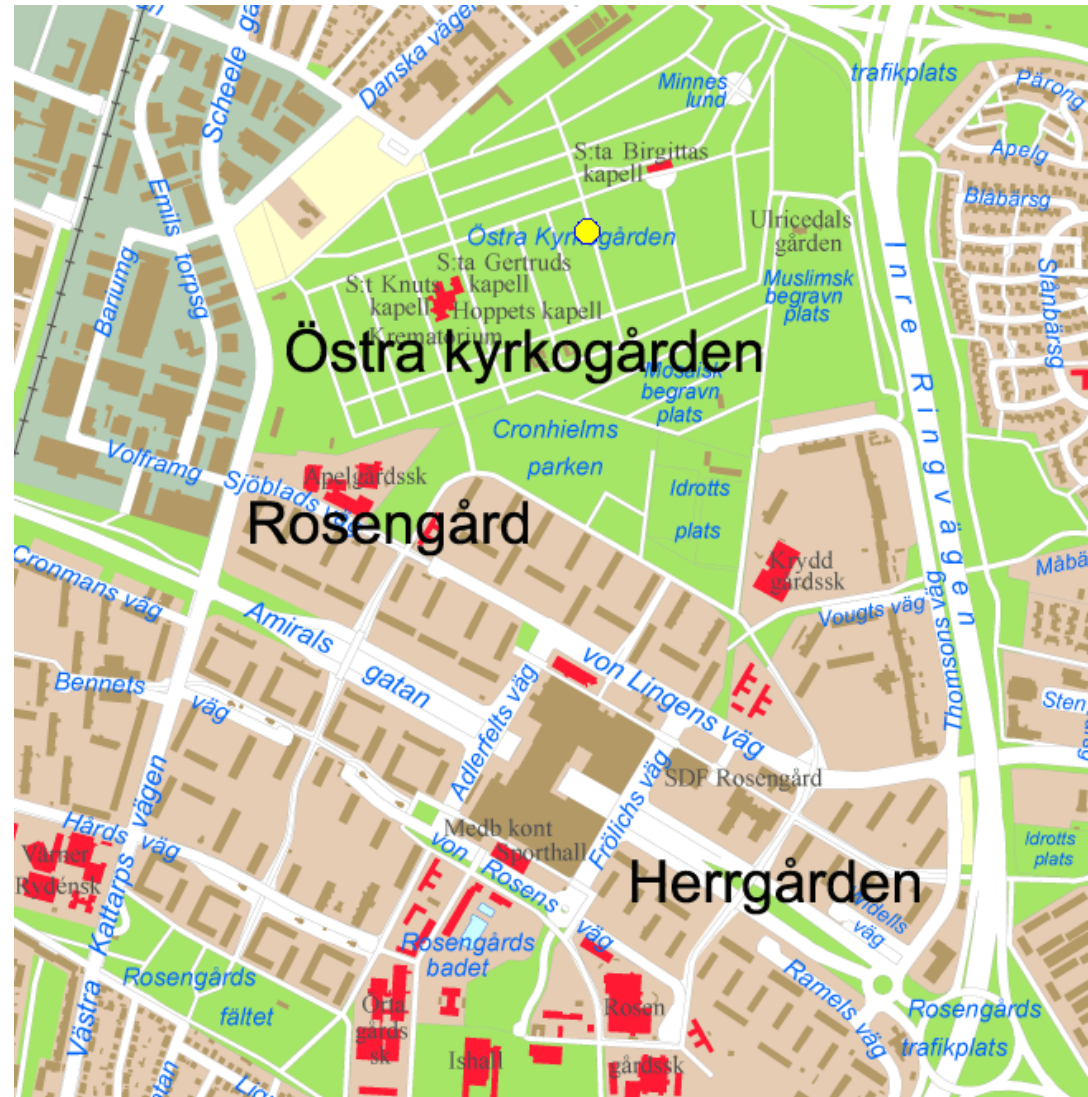
Östra kyrkogården i Malmö

En begravningsplats i förändring

Minneslunden på Alla helgons aften

Begravningsplatsen och staden

Individuellt meningsskapande

Den multikulturella begravningsplatsen

Sveriges äldsta Muslimska
begravningsplats, invigd 1974

Gravkvarter för Ortodoxt Kristna

Olika begravningsformer

Sveriges äldsta minneslund, invigd 1959

Kistlund, invigd 1989

Askgravplats, invigd 2006

Tradition och förnyelse

Östra kyrkogården, Malmö

ÖSTRA KYRKOGRÅDEN · DEBATT MALMÖ

Blomsterkiosken är ritad av Sigurd Lewerentz.

ARKIVFOTO: THOMAS LÖFQVIST 2000

Ful väg till sista viloplatsen

■ På väg till Malmös största kyrkogård, Östra kyrkogården, där vår son och många andra av mina nära och kära anhöriga har sin viloplats. I famnen har jag en bukett tulpaner i vårens ljuvliga färger och ett ljus som ska lysa upp denna dag, min sons födelsedag. Åren går men saknaden består. Denna plats har vi besökt minst en gång varje vecka i 38 år och känt att det var en rofylld plats där vi kunde framkalla känslor, varma minnen av vår älskade son.

Vår enda inkörsväg med bil är numera från Scheelegatan när man kommer söderifrån i stan. Till för ungefär ett år sedan körde vi alltid Ringvägen och kom

in och förbi den vackra Ulricedalsgården, vidare genom en grindförsedd gång, genom en ståtlig trädallé fram till minneslundan och vidare till vår sons viloplats.

Nu är det alltså Scheelegatan som gäller. Jag håller tulpanbuketten framför ansiktet för att slippa se de fasansfullt fula fasaderna på vänster sida. På höger sida finns en tomt med trädplantering men man ser inte träden för allt skräp. Så passerar vi inkörseln till kyrkogården där det finns en blomsterbutik i en i mitt tycke ful byggnad som anses vara kulturskyddad.

För 38 år sedan var Östra kyrkogården enligt mitt

sätt att se en vacker, välskött och även välkomnande minnesplats. Därför valde vi den för vår älskade son. Besöket känns som vanligt gott i själen; det känns som vår i luften och ett hav av gula vintergäck och några små söta snödroppar smycker på ett naturligt sätt de gravar som inte längre får besök.

Med sorg i sinnet måste vi köra samma väg hem. Jag kan inte låta bli att tänka på att jag när som helst har min grav här och jag tycker synd om dem som eventuellt vill besöka min sista viloplats. Jag skulle önska att jag då kunde bereda en vackrare väg dit för dem.

Hanna Steimer

Delar som bildar en helhet

Ambivalent multikultur och integration

Östra kyrkogården med bostadsområdena
Rosengård och Herrgården i bakgrunden

En stad i staden

Promenadstråk, mötesplats
och rekreationsområde

Abdos Food, Danska vägen 55

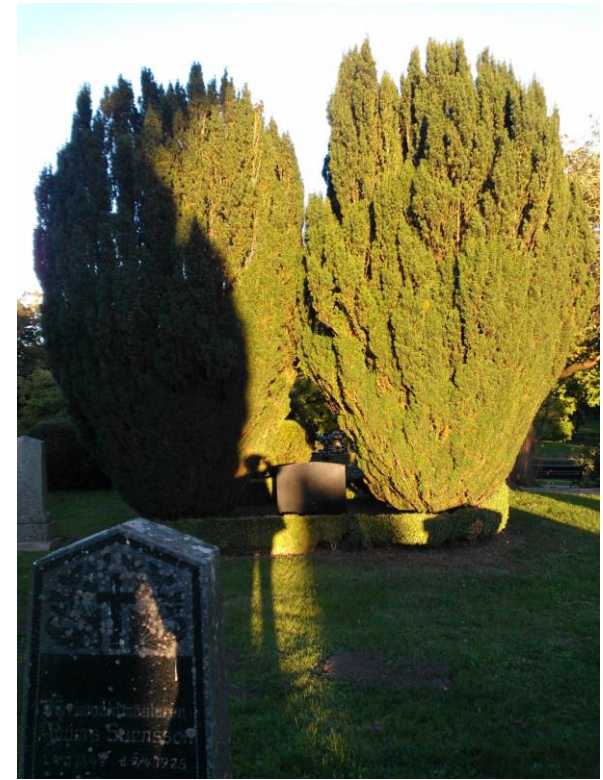
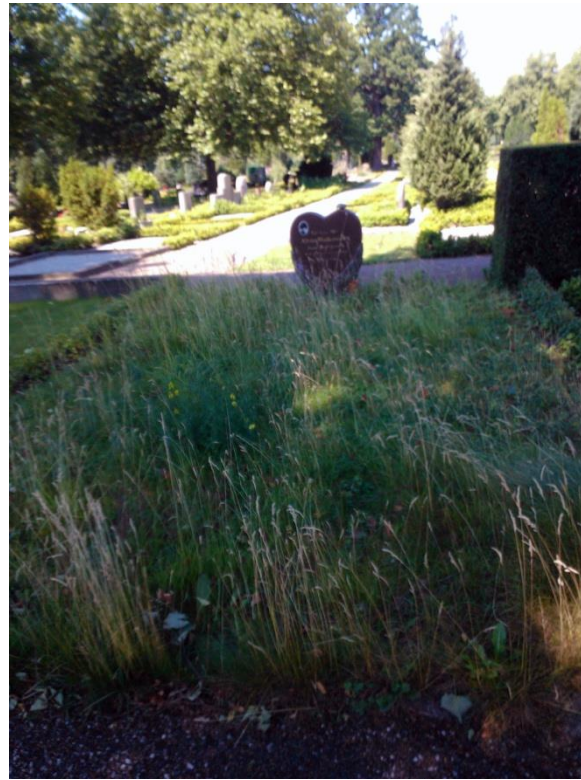
Människor och andra djur

Djurens förändrade roll
i samhället och kulturen

Hågkomst och glömska

Existentiellt meningsskapande och fortsatt omsorg

Karaktär och atmosfär

Natur-, kultur- och ljudlandskap

Den framtida urbana begravningsplatsen

En av stadens viktiga aktörer

Begravningsplatsen – en plats på liv och död

Begravningsplatsen – en avfallsplats

Intervjuer med gravrättsinnehavare

- 16 intervjuer
- Relativt hög medelålder
- Få, eller rent utav ingen, som nyligen mist den begravde
- 15 identifierar sig som svenskar
- 1 identifierar sig som libanes. 2 identifierar sig som svenska med icke-svensk bakgrund
- Hur används graven?
- Vilka känslor väcker graven?
- Synpunkter på Östra begravningsplatsen

Hur används begravningsplatsen?

- Besök hos avlidna
- Minnesarbete
- Bevara och påminna om släktskapsband och hemhörighet
- Skötsel av grav. Plantera blommor och tända ljus.
- Hundpromenader
- Söka ro
- Promenera
- Picknick
- Plats för lärande
- kulturmöten

Känslor som väcks av begravningsplatsen

- Frid
- Sorg
- Rädsla
- Tillhörighet och
hemkänsla

Motstridiga önskemål om begravningsplatser

- Tyst

Negativa ljud – trafik, sirener

Positiva ljud – fågelsång,
vinden i träden och i gräset,
vatten

- Lugn och fridfull

- Befolkad och använd

- Inga stora träd – mycket träd

- Tuktad – vild

- En grav att gå till – inte
behöva känna sig pressad att
gå till en grav

Önskemål

- Tillgänglighet
- Enkelt göra sig av med skräp
- Bänkar
- Avskildhet men inte otillgänglighet eller isolering. Kunna vara ifred, men ändå sedd (tillsammans med andra).
- Kapellens närvaro på begravningsplatsen inte odelat positiv, påminner om begravning, död, religion
- Vatten

En plats för liv och död

- Liv och död behöver inte vara varandras motsatser
- Begravningsplatser separerar inte de levande från de döda
- Relationer – inte kroppen är livets plats
- Begravningsplatser möjliggör relationer
- Livet som att bli till genom relationsskapande (minnen, dela upplevelser, foga in i familjehistoria, knyta an till platser)
- Död inträffar när relationerna inte längre upprätthålls och förnyas

